

דף סיכום בחינה

מזהה בחינה: 001000252424 מזהה סטודנט: 222540

שם קורס: תולדות המחשבה המדינית

מספר שאלה	ציון מירבי	ציון שאלה סופי
1.1	10.00	8.00
1.2	10.00	10.00
1.3	10.00	10.00
1.4	10.00	10.00
2	10.00	8.00
3	10.00	10.00
4	10.00	10.00
5	10.00	10.00
6	10.00	10.00
7	10.00	10.00
8	10.00	
9	10.00	
10	10.00	
11	10.00	
12	10.00	
13	10.00	

ציון בחינה מקורי : 96.00

ציון בחינה מחושב : 96

תוספת ציון לבחינה : 1

ציון בחינה סופי : 97.00

הבחינה הבדוקה בעמודים הבאים

***** לתשומת לבך, במידה וההערות מופיעות ב "ג'יבריש" יש להוריד את הקובץ למחשב ולפתוח ב - reader acrobat *****

תולדות המחשבה המדינית - פרופ' משה הלינגר

תשפ"א סמסטר ב' מועד א'

משך הבחינה שעתיים וחצי ללא חומר עזר

א.

ב. מהן תפיסות היסוד של האסכולות הרעיוניות המרכזיות בעולם ההלניסטי. היכן הייתם

ממקמים אותן על הציר הזה. האם יש לכם הסברים לכך? (10 נקודות)

ג. מהן תפיסות היסוד של ג'ון רולס והיכן הייתם ממקמים אותו על הציר הזה (10 נקודות [זיסר,

על ימין]).

ד. היכן הייתם ממקמים את החברה הישראלית היום על הציר הזה? האם היא דומה לאחד או

לכמה מהחברות והזרמים הרעיוניים שהוצגו כאן? נמקו (10 נקודות).

חלק ב' : ענו על 6 שאלות קצרות (10 נק' לשאלה. כל שאלה - כחצי עמוד). מומלץ להתחיל לענות על השאלות הללו.

שאלה מס' 1 (40 נק')

חלק א: ענו על שאלת החובה (40 נקודות. היקף התשובה כשניים עד שלושה עמודים).

הציר שבין היסוד האינדיבידואלי והאוניברסלי לבין היסוד הקולקטיבי והפרטיקולרי, רלוונטי לחברות שונות, לזרמים רעיוניים שונים ולהוגים שונים.

שאלה מס' 1.1 (10 נק')

מה מאפיין את החברה, הזרות, הפוליטיקה ודרכי המחשבה באתונה מזה ובספרטה מזה. היכן הייתם ממקמים את כל אחת מהן על הציר המוצג בפתח השאלה? (10 נקודות)

ספרטה הייתה חברה קולקטיביסטית פרקטיקולרית מובהקת, הכול למען טובת הפוליס. בספרטה לא היה דגש על מימוש עצמי בכלל.

האנשים נולדו כדי לשרת ולתרום לספרטה, היה חינוך עם דגש להירואיזם (אומץ, גבורה) ופטרויזם, הילדים נולדו כדי להיות לוחמים חזקים למען ספרטה והנשים התאמנו והתחזקו כדי להוליד ילדים חזקים שיצאו למלחמה למען ספרטה.

בספרטה היו כמה מוסדות שלטוניים: 2 מלכים (אחד נשאר ואחד יוצא למלחמה), אפורהטים (היו מבקרים את השלטון), סנאט ומועצת העם. בספרטה היו ניצוצות של הפרדת רשויות מודרנית.

ספרטה מאופיינת בקולקטיביזם פרטיקולרי. אם אנחנו עושים סקלה שמצד ימין קולקטיביזם פרטיקולרי, אז ספרטה בצד הכי ימני של הסקלה.

אתונה לעומת זאת, הייתה בעלת זהות קולקטיביסטית פרקטיקולרית חזקה, אולם האמינה גם במימוש העצמי של אזרחיה. אתונה האמינה שלשרת את המדינה זו זכות, והנאמנות לאתונה מגיעה מתוך המימוש העצמי של הפרט, לאזרחים יש הכול (פרנסה, מימוש עצמי, משפחה) ועדיין הם בוחרים מרצונם ללכת ולהילחם למען אתונה.

גם לאתונה מוסדות שלטוניים כמו 2 מלכים, מועצת ה-500 (כל הזמן הנציגים מהעם מתחלפים), ביהמ"ש וסנאט. באתונה אפשר לראות ניצוצות של דמוקרטיה ישירה, ששם העם השולט (שלטון העם ולא ריבון העם כמו בדמוקרטיה כיום) ויש הכרעת הרוב.

אתונה למעשה היא קולקטיביסטית ופרקטיקולרית, אולם היא גם אינדיווידואלית ששמה את המימוש של היחיד במרכז. לכן לפי הסקלה שציינתי לעיל נמקם את אתונה יותר שמאל לכיוון האינדיווידואליזם כיוון שיש דגש על מימוש עצמי ואינדיווידואליות.

8

(1.1)

שאלה מס' 1.2 (10 נק')

מהן תפיסות היסוד של האסכולות הרעיוניות המרכזיות בעולם ההלניסטי. היכן הייתם ממוקמים אותן על הציר הזה. האם יש לכם הסברים לכך? (10 נקודות)

בעולם ההלינסטי היו מספר אסכולות בעלי רעיונות מרכזיים שונים במהותם:

הסטואיקנים הם זרם מרכזי בתרבות ההלינסטית שדיבר על מימוש עצמי, פרשנות אישית, טען שיש צורך להנהג בצורה אדישה לנושאים מסוימים שלא מועילים.

הסטואיקנים נקראים כך בגלל החצר שלהם שהיו מגיעים לתובנות דרך דיונים ושיחות, הסטואיקנים האמינו בהפרדה בין חוק טבע לבין חוק מוסרי (נומוס לפיזיס), וטענו שיש לראות את האדם לפי הסביבה שהוא נמצא בה (רלטיביזם תרבותי).

ניתן לראות אותו הזרם כאינדיווידואל, אולם לא הייתי אומרת שהם אוניברסלים, משום שהם לא טענו שיש אמת אחת.

אותה גישה ניתן לראות גם אצל **הסופיסטים**: שהיו מורים לרטוריקה, מחולקים לשני דורות,

דור האבות: טען שצריך לציית לחוק, כדי למנוע בלאגן, האמינו שידע הוא כוח והמטרה העילית היא ניצחון בויכוח.

דור הבנים: שטען שניתן לא לציית לחוקים כי השלטון מובל על ידי בינוניים ובגלל זה מותר למרוד נגד השלטון.

שני הדורות האמינו ב"רלטיביזם תרבותי", אדם נמדד לפי החברה שלו.

לכן ניתן למקם את שני הדורות של הסופיסטים על הסקאלה של אינדיווידואלי, אולם הם לא אוניברסלים, בדיוק כמו הסטואים שלא האמינו שיש אמת אחת.

עוד אסכולה בהגות ההלינסטית היא **הציניקנים**: הם האמינו שאין אמת אחת, הכול קבוע מראש (דטרמיניסטי), המלך הוא לא השמש.

ניתן לראותם כחלק מהיסוד הפרקטיקולרי וקולקטיבי, בצד השני של הסקלה (יחד עם ספרטה). אין שום מימוש עצמי בהגותם.

ספקניים: כשמים כן הם, האסכולה הזו טענה שיש להטיל ספק בכול, לא לקחת כלום כמובן מאליו. יש צורך לשאול שאלות ובכך לפתח את ה"עצמי".

את אותם הספקניים ניתן למקם בזרם האינדיווידואלי אוניברסלי (צד שמאל של הסקלה, יחד עם הסטואיקנים).

אפורקאים: האפיקוראים היו כופרים, הכול בידי שמיים, אמונה דטרמיניסטית.

ניתן למקם אותם על הסקלה על הצד של קולקטיביזם פרקטיקולרי (לא התקיים אצלם ההיבט של מימוש עצמי).

(כתבתי בנקודות כי לא נשאר לי זמן, סליחה מראש)

שאלה מס' 1.3 (10 נק')

מהן תפיסות היסוד של ג'ון רולס והיכן הייתם ממוקמים אותו על הציר הזה (10 נקודות
[זיסר, על ימין]).

תשובה עבור שאלה מס' 1.3 (10 נק')

ג'ון רולס היה הוגה מרכזי בזרם הליברליזם של הרווחה (מאה 18).

ג'ון רולס האמין שצריך לתת זכויות אובייקטיביות (אוניברסליות) לכולם.

הוא לא האמין בשיוויון מוחלט בין האנשים, אבל כן האמין במתן תמריצים וקצבאות לחלשים משום שהאמין שיש ערכים חברתיים חזקים יותר מערכי הקניין והחירות, הוא האמין שעל המדינה לעזור לחלש וזה חלק מתפקידה. רולס האמין בשוק חופשי ובתחרות אולם האמין בהגבלתם כדי לעזור לחלשים שהם בצד המפסיד, אל מול המרוויחים והמנצחים מהצד השני שמצליחים להיות חלק מהתחרות החופשית.

רולס טען שכדי לדעת מהו שיוויון, יש לקחת את הפרוסה האחרונה מהעוגה (כדי לדעת מה כולם לפני החליטו וזו תהיה התוצאה השיוויונית ביותר). רולס דיבר על כיצד נקבל החלטות, הוא תיאר שנקבל החלטות מאחורי "מסך הבערות", כאשר אנחנו נמצאים מאחורי פרגוד ואינני יודע מי מאחורי הפרגוד: גבר, אישה, דתי, חילוני, מה דתו, מה מצבו, מה מקצועו, מה גילו. עליו לשים את עצמי במצב בו אני צריך לקבל החלטה ניטרלית ממחשבות על זהות האדם וכך נוכל לקבל החלטות מדיניות יותר טובות.

ניתן לראות את רולס כאוניברסלי (מדבר על זכויות טבעיות לכולם), וכן ניתן לראות אותו כאינדיבידואל (שם את האינדיבידואל במרכז, דואג לו ושומר עליו).

לכן נמקם אותו בצד השמאלי של הסקלה (יחד עם הסטואיקנים).

שאלה מס' 1.4 (10 נק')

היכן הייתם ממקמים את החברה הישראלית היום על הציר הזה? האם היא דומה לאחד או לכמה מהחברות והזרמים הרעיוניים שהוצגו כאן? נמקו (10 נקודות).

החברה הישראלית מגוונת, הומגנית, מורכבת ומלאת מאבקים פנימיים חברתיים, כלכליים, עדתיים, מגדריים ופוליטיים.

מחד גיסא, החברה הישראלית היא לחלוטין קולקטיבית פרקטיקולרית, יש רצון לאחד את העם אולם החברה מורכבת מהמון קבוצות קטנות שהן פרטיקולריות וקולקטיביות בעצמן כמו לדוגמה: חרדים, אתיופים, בדואים, דרוזיים, נשים וימנים שמאלנים. הקבוצות הללו גורמות לכך שיש מתח בין מימוש העצמי של פרט בקבוצה לעומת ההשתייכות אליה שעשויה להיות גם מאבק חייו.

בחברה הישראלית יש שלב אחד שבו בהכרח החברה תהיה קולקטיבית ופרקטיקולרית והיא הגיוס והשירות בצה"ל, שכולם מתגייסים למען המדינה כאחד,

אולם, עדיין יש מימוש עצמי של הפרט (חיילים לא הופכים להיות חיילים בלבד, אלא חיים את חייהם ויכולים להגשים את עצמם במקביל, מזכיר את אתונה, עדיין יש מימוש עצמי לעומת קולקטיביות ופרקטיקולריות), בנוסף, גם במקרה זה, לא כל החברה הישראלית מתגייסת לצה"ל (יש חברות שלא מתגייסות) למרות שזה חלק מהאתוס הישראלי שמקשר בין החברה הישראלית והופך אותה לפרקטיקולרית וקולקטיבית (ספרטה).

אולם, ניתן לראות את החברה הישראלית גם כאינדיווידואליסטית ואוניברסלית. הפרט בחברה מגשים ומממש את עצמו במגוון דרכים מעבר לקבוצה הבסיסית שאליה הוא משתייך. לדוגמה, הדרוזי הוא חלק מקבוצת הדרוזים הפרקטיקולרית, אך מגשים את עצמו ואת החלומות שלו דרך המקצוע שלו, דרך עיר המגורים שלו ודרך המשפחה שלו. נראה אפוא, שבגלל כל השונות וההטרוגניות שקיימת בחברה הישראלית, היא הופכת להיות יותר ויותר אוניברסלית ואינדיווידואלית (רולס).

לפרט חשוב להגשים את עצמו, לממש ולפתח את עצמו והמדינה לא מפריעה לו לעשות כן, השלטון נותן תמריצים ו"גב" לפרטים שמעוניינים להגשים את עצמם ואת החזון שלהם (דוגמה קלאסית לכך הוא ההייטק בישראל שמאוד מפותח בעולם, גם בגלל שהמדינה מאוד תמכה בכך).

יש חוקים במדינת ישראל שמדגישים את האוניברסליות מאחד כמו חו"י כבוד האדם וחירותו וכן חו"י חופש העיסוק שמדגישים את השיוויון הקיים, כבוד לאדם וחירויות נוספות שמדגישות את החברה כאוניברסלית וגם היהדות מדגישה את החברה כאוניברסלית (אדם נולד בצלם ה', ואהבת לרעך כמוך).

ומהצד השני, יש גם חוקים שמדגישים את החברה כחברה יהודית פרקטיקולרית כמו חוק הנישואין (שמחייב נישואין וגירושין בישראל דרך הרבנות, שמירת שבת, איסור הבאת בשר לא כשר וכו'). וכן גם היהדות כדת שולטת בישראל מדגישה גם את החברה כפרקטיקולרית (יחס לגר, עם סגולה).

כפי שהצגתי לעיל, דעתי בנושא **חלוקה ומורכבת**. אך לדידי, החברה הישראלית היא גם וגם. היא ניצבת בדיוק באמצע עם נטייה לאינדיווידואלית ואוניברסלית משום שקיימות בחברה הישראלית יסודות מכאן ומכאן, אולם יש דגש חזק יותר על המימוש העצמי של הפרט.

10

(1.4)

השאלות 2-13 הינן שאלות לבחירה, יש לבחור ולענות על 6 שאלות בלבד.

שאלה מס' 2 (10 נק' - שאלת בחירה 6/12)

שאלה מס' 3 (10 נק' - שאלת בחירה 6/12)

אקווינס ואוגוסטינוס היו הוגים נוצרים שהשפיעו מאוד על הזרם הנוצרי ובכלל בעולם ההגות המדינית. **אוגוסטינוס** שכתב את "יודיים" ואת "עיר האלוהים", האמין שהאדם הוא רע מטבעו לפי "החטא הקדמון" (המשך דרכו של פאולוס) ואף בחן זאת על תינוקות ועל עצמו כתינוק גרגרן, לעומת **אקווינס** שהאמין שאדם הוא מוסרי ושואף לתבונה, ככל שידע את הטוב, יימנע מהרע.

אוגוסטינוס האמין שצריך לחיות במקביל בין עיר הארצית לבין עיר האלוהים ושאנשי הכנסייה הם הנציגים של עיר האלוהים בעיר הגשמית, העיר האידיאלית לא יכולה להיות בעיר הארצית, אלא רק בעיר האלוהים.

אוגוסטינוס האמין שחוק = סדר, וכדי שתהיה סדר אפשר לקחת את המדינה כפשרה כדי שתשמור על אותם החוקים ושלא תהיה אנרכיה.

אקווינס כן האמין במדינה ואף האמין בשמירת חוקים וביצירת הרמוניה (קיום מדינה טובה גם בעיר הארצית), לשם אותה יצירת הרמוניה הגה 4 חוקים שיעזרו בקבלת ההחלטות בעת מתח בין סוגי החוקים: חוק נצחי, חוק טבע, חוק התגלותי (מה שהכתבי קודש והכנסייה אומרים) וחוק אנושי (חוקי המדינה), הוא טען שהחוקים הללו יסייעו בשמירה על הפיוס והשלווה ושלא ייווצרו מריבות ומתחים. אם חוק התגלותי מתנגש עם חוק אנושי, התגלותי מנצח. אקווינס גם האמין בכך שאם יש התנגשות בין דת למדינה, הדת מנצחת. אולם אם יש התנגשות בין סוגי חוקים שיוצרים התנגשות בין התגלות לתבונה, יש לפתור את אותה סוגייה על דרך של סכולסטיקה. יפתור את המתח דרך שיח על היגיון ומוסר (השפעה מהרמב"ם ומאלפראבי).

לעומת **אוגוסטינוס**, שכן האמין במלחמה למען הצדק ולמען המטרה. הוא ראה את החוק כסדר ולא את החוק כמוסר כמו **אקווינס** (ירש מאריסטו).

אוגוסטינוס היה דטרמיננטי, האמין שהכול קבוע מראש, לעומת **אקווינס** שהאמין שיש זיקה בין תבונה למוסר, אדם ידע את הטוב ויממש את עצמו תבונת, הוא לא יעשה את הרע.

הדימיון בין **אקווינס לאוגוסטינוס** זה שהם פורצי דרך במחשבה הנוצרית, אוגוסטינוס פרץ דרך בספרו "יודיים" כספר חושפני שמציג פעם ראשונה בצורה גלויה את החוויה האישית שלו עם ה"חטא הקדמון", בנוסף אוגוסטינוס חידש בכך שניתן לצאת למלחמה למען הצדק ולמען המטרה.

אקווינס חידש בכך שטען שלפוליטיקה יש ערך רב, שזה היה חידוש בנצרות שלא נעשה עד אז.

8

2

שאלה מס' 4 (10 נק' - שאלת בחירה 6/12)

קרל מרקס היה הוגה סוציאלי, לאחר המהפכה התעשייתית שהפכה את המדינה למודרנית ויצרה מעמד פועלים ומעמד בורגנים. מרקס האמין שהבורגנים בעצם מדכאים את מעמד הפרולטריון וצריך לעשות **הפיכה**, שתחיל ראשית בשביתה של מעמד הפועלים ותתקדם לפי מידת ההתנגדות של הבורגנים. לבסוף, מה שיקרה הוא שתהיה הפיכה של מעמד הפרולטריון, הם יהפכו לשליטים ואז יפטרו את עצמם מהתפקיד כדי שלא יהיה שלטון של מעמד מסויים.

10
(3)

מרקס האמין שהמדינה היא **חלק מהקפיטליזם** המדכא ולכן לא צריכה להיות מדינה.

הוא טען שנוצרה "**תודעה כוזבת**", שבה יש **ניכור** ודיכוי של מעמד הפועלים שעובד קשה. הפועלים הם מנוצלים, הם עובדים יותר ממה שהם מרוויחים והם לא מרגישים תחושת **סיפוק** ויצירה משום שהם לא יוצרים דבר שלם שזה פרי יצירתם.

לדוגמה, מפעל של כיסאות, מעמד הפועלים לא מייצר כיסא שלם, אלא רק את הבורג הקטן, הם לא רואים את התוצאה השלמה ואת ההגשמה של אותה עבודה קשה. מרקס טוען שמי שמרוויח מהכול זה המעבידים שלהם שמרוויחים הרבה כסף על גבם.

מרקס קרא להפיכה שלטונית, שלילת רכוש וכך שכל אדם יעבוד בעבודה שמגשימה את עצמו ומגשימה את היצירתיות שבו.

יש לציין שמשנתו של מרקס לא קרתה בפועל, אולם השפיעה רבות על הקומוניזם.

שאלה מס' 5 (10 נק' - שאלת בחירה 6/12)

שאלה מס' 6 (10 נק' - שאלת בחירה 6/12)

שאלה מס' 7 (10 נק' - שאלת בחירה 6/12)

הרומנטיקה של המאה התשע עשרה-תפיסות, הוגים ויוצרים (מושגים ללימוד עצמי).

הרומנטיקה היא תנועה אינטלקטואלית במאה ה-19 באירופה שהתנגדה לתנועת הנאורות, היה דגש נרחב על מימוש אישי, חוויות אישיות והאדם במרכז (אינדיווידואליות) לעומת תנועת הנאורות שדיברה על רציונליזם (דקרטי-העז לחשוב).

לימים, התנועה השפיעה רבות על עלייה של תנועות לאומניות כמו נאציזם ופשיזם מכיוון שהתנועה הדגישה את החוויה האישית ותחושותיו.

יצירות האומנות התרכזו בעיקר באדם הקטן אל מול הטבע הגדול והעצום, יצירה אחת שמתבטאת זאת היא היצירה של הנרי דוד פרידריך "הטייל אל מול ים הערפילים", שם רואים אדם מטייל אל מול הרים וגבעות ענקיים שמדגישות את עוצמת הטבע הענק אל מול האדם הקטן. באותה תקופה אפשר לראות גם אמנים כמו ויליאם טרנר, ויליאם וורדורת'.

10

(4)

שאלה מס' 8 (10 נק' - שאלת בחירה 6/12)

קונפוזציוס ובודעה-חיהם ומשנותיהם (מושגים ללימוד עצמי).

שאלה מס' 9 (10 נק' - שאלת בחירה 6/12)

השון בין מאפייני יסוד של המשנה הדתית, החברתית והמדינית של האסלאם ושל היהדות ועמדו על דמיון ועל שוני (הרצאות בכיתה).

יש דימיון בין **היהדות והאיסלאם**, שתיהן דתות אוניברסליות ופרטקילוריות, דתות מונותאיסטיות. שתיהן דתות ציבוריות, שהאידיאל שלהן זה מנהיג גם דתי וגם מדיני (משה), לשתי הדתות חשוב הריטואל (אדון בהמשך).

ניתן לומר גם שה**איסלאם** התבסס על היהדות, מוחמד (622 לספירה) אמר על עצמו שהוא "חותם הנביאים" אחרי משה וישו, כלומר הוא הסתמך על היהדות.

יחד עם כל הדימיון, ישנו גם שוני בין שתי הדתות, **היהדות** היא דת שהיה בתוכה ויכוח איזה שלטון כדאי, אולם לפי הרמב"ם ומשל יותם, אפשר שיהיה מלך, רק אסור שיהיה עריץ משום שזה סותר ונוגד את היהדות (במקרה של ויכוח או מתח בין המלך לבין הדת, יש ללכת אחרי הדת ולהתנגד למלך, אלא אם כן מדובר בתיקון עולם או דינא דמלכותא דינא), היהדות מאמינה בהפרדת רשויות (מלך, נביא, כהן, שופט) ומדגישה את הריטואל האמונתי מאשר את האמונה עצמה. היהדות מדגישה את הערך החברתי שלה וכן את מעמד האדם אל מול האל.

האיסלאם, שהיה בשיאו במאות 9-11 בפיתוח שיא של מדע ופילוסופיה ואף התאסלמות מחבת, עומד על 6 יסודות שניתן להשוותן גם ליהדות: עדות (יחסית מאוד קל להתאסלם, לעומת המורכבות והקושי בלחזור בתשובה ולהפוך ליהודי),

צדקה (ניתן לראות גם ביהדות מתן צדקה לעני, וכן הרבה מצוות שקיימות ביהדות לעזור לעניים),

תפילה (מתפללים חמש פעמים ביום וביהדות 3 פעמים ביום, חשיבות הריטואל מעבר לאמונה, אדם מול האל),

עלייה לרגל (עולים למכה, אצלנו גם יש מסורת של עלייה לירושלים),

צום (מספר סוגים של צום, אולם, גם ביהדות של צום של כפרה, כמו ביום הכיפורים),

ג'אהד: מלחמת קודש נגד הלא מאמינים, לא מתקיים ביהדות.

שאלה מס' 10 (10 נק' - שאלת בחירה 6/12)

עיקרי התפיסות הרפובליקניות הרומאיות. כיצד הן באות לידי ביטוי במשנה של מקיאבלי
(הרצאות בכיתה).

הרפובליקות הרומאיות האמינו בעיקר בטובת המדינה במרכז, הן דגלו בשלטון חוק וחוקקו חוקים ואף הפרידו בין הרשויות (רשות מבצעת, מחוקקת ושופטת). ניתן לראות את אותו ביטוי גם במשנתו של **מקיאבלי**, שהיה שר החוץ בפירנצה, כתב את "הנסיך" ולאחריו "עיונים", ב"נסיך" מקיאבלי מדבר על כך שיש צורך בשלטון מלוכני חזק (אולי רצה להתחנף לבית משפחת מדיצ'י כדי לחזור לתפקיד ציבורי), לאחר מכן ב"עיונים" מדבר על שלטון רפובליקה, ניתן ליישב את הסתירה בין הספרים ולומר שהוא מאמין שצריך רפובליקה אחרי שהיה מנהיג מלוכני חזק.

מקיאבלי מפריד בין מוסר אישי למוסר ציבורי, האדם הוא רע מיסודו ולכן צריך מדינה **10** זקה עם שלטון חוק.

הוא האמין בטובת המדינה (ריאל פוליטיק) כיאה לרפובליקה הרומאית וכן האמין בהפרדה בין דת למדינה, ניתן לראות דימיון בין הרפובליקה שכן קיקרו שניסח את יסודות הרפובליקה ברומא האמין בדת אוניברסלית, בדיוק כמו מקיאבלי שהאמין ב"דת אזרחית" ובהפרדה בין הדת למדינה.

מקיאבלי תרם לרעיון החילון, הוא טען שהמטרה מקדשת את כל האמצעים (גם באמצעים לא טובים) כדי לשמור על טובת המדינה ועל כיסאו של המלך. הרפובליקיות הרומאיות השפיעו גם על שלטון החוק והפרדת רשויות בימינו.

שאלה מס' 11 (10 נק' - שאלת בחירה 6/12)

עיקרי תפיסותיו של ג'ון לוק ובמה ניתן לראות את השפעת רעיונותיו על אבות המהפכה האמריקאית? (הרצאות כתובות ומושגים ללימוד עצמי).

ג'ון לוק היה הוגה ליברלי שנחשב כאבי הקפיטליזם, ג'ון לוק במשנתו דיבר על כך שב"מצב הטבע" של האנשים, לא תיווצר אנרכיה, אולם יש זכויות בסיסיות לכולם: חירות, חיים, קניין. הזכויות הן זכויות דתיות (סובלנות דתית), זכויות כלכליות (קניין), זכויות פוליטיות (הפרדת רשויות).

האדם הוא טוב מטבעו ולכן לא תיווצר אנרכיה כמו אצל הובס (הוגה שעליו התבסס) אולם המדינה תתקיים כדי לשמור על אותם הזכויות של האנשים ואתם האנשים יעשו "אמנה חברתית" שתשמור על זכויותיהם. לוק האמין בשלטון דמוקרטי שיקבל את הלגיטימציה מהעם וכן לוק האמין גם בהפרדת רשויות.

לימים, ניתן לראות את השפעותיו של לוק על **אבות המהפכה האמריקאית** (ג'ורג' וושינגטון, מדיסון, אדמס, בנג'מין פרנקלין) בעת הקמת ארצות הברית ב-4.7.1779. ארה"ב בחוקה שלה (שנכתבה ע"י מדיסון ופרנקלין), מדברת על מתן זכויות לכולם, וזה בדיוק מה שלוק אמר ב"מצב הטבעי" (שכולם יקבלו זכויות). השלטון יהיה שלטון דמוקרטי, בדיוק כפי שלוק תיאר במשנתו והשלטון יהיה שלטון ליברלי שנותן חירות לכולם, זה גם מתאים למשנתו של לוק כחלק מהזרם הליברליזם הקלאסי.

בנוסף, לוק נתן את משנתו, כאב הקפיטליזם, וניתן היום לומר שארה"ב היא קפיטליסטית.

המהפכה האמריקנית הושפעה מכך ש-13 מושבות שהיו תחת השלטון הבריטי, החליטו לאחר שהתייחסו אליהם כמו עבדים למרוד במשטר (התחיל במסיבת התה של בוסטון) והמשיך במאבק מזוין לקראת העצמאות. ג'ורג' וושינגטון, שלימים יהיה גם הנשיא הראשון היה המפקד של הכוח האמריקאי נגד הבריטים. אותה אומה התבססה בעיקר על זכויות לכולם וליברליזם, בנוסף המהפכה האמריקנית הושפעה גם ממונטיסקייה וממשנת הפרדת הרשויות שכתב וחיידד על בסיסו של לוק. לימים נכתבה חוקה בימי מדיסון שגם הפך להיות הנשיא הרביעי של ארה"ב.

שאלה מס' 12 (10 נק' - שאלת בחירה 6/12)

עיקרי תפיסותיהם של שפינוזה ושל מונטסקיה (הרצאות כתובות).

שאלה מס' 13 (10 נק' - שאלת בחירה 6/12)

המהפכה הקומוניסטית ברוסיה ובסין-דמויות ותהליכים מרכזיים (מושגים ללימוד עצמי).

בהצלחה!

